

המאגר הלאומי לשיעורי חברה

מערכי פעילות לכיתה י'

ליווי ההתנסות המעשית בקהילה במסגרת התכנית:

"התפתחות אישית ומעורבות חברתית"

המאגר הלאומי לשעת מחנך

צירי שעת המחנך ז' עד י"ב

זהות ושייכות

מעורבות, שותפות ואחריות

הכיתה כקבוצה חברתית

מחויבות למדינת ישראל

אורח חיים דמוקרטי

מנהיגות

לקראת בגרות בעולם משתנה

המאגר הלאומי לשעת מחנך

בהלימה למטרות חזון החמ"ד

בין אדם לעצמו

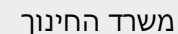
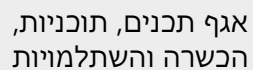
בין אדם לאלוקיו

בין אדם לזולתו

בין אדם לעמו

בין אדם לארצו ולמדינתו

ציר: מעורבות, שותפות ואחריות

התפתחות אישית ומעורבות

חברתית

**יחידת שיעורי חינוך לכיתה י'
להכנה לקראת ההתנסות המעשית**

"יסוד האושר הוא: אהבת האמת בשכל, אהבת היושר בחיים, אהבת היופי ברגש, אהבת הטוב במעשה"
הרב קוק

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

1. ציר מהלך

שיעור 1

שיעור 2

שיעור 3

2. חומרי עזר

- מיומנויות
- ערכים
- פרקטיקות
- חומרי הוראה
- מקורות
- בין תחומי
- נתונים

מבוא למורה

פתיחה

גוף - מהלך

סיכום

3. ציר: מעורבות שותפות ואחריות
יחידת שיעור חינוך לכיתה י'

יחידה זו עוסקת בליווי ההתנסות המעשית בתכנית "התפתחות אישית ומעורבות חברתית". במסגרת היחידה ננסח מדדים להצלחה בהתנסות המעשית, נמשיג ערכים חברתיים העולים מתוך ההתנסות ונציע דרכים להתמודדות עם אתגרים במהלך ההתנסות המעשית.

היחידה מחולקת ל-3 שיעורים:
שיעור 1 "שיהיה לנו בהצלחה!" - מדדים להצלחה
שיעור 2 "קול קרא לי והלכתי" על שליחות ויעוד
שיעור 3 התמודדות עם אתגרים

4. מטרות ושיקולים לבחירה

מטרת היחידה - להעניק לתלמידים ליווי במהלך ההתנסות המעשית ולדון עמם בנושאים העולים במשך השנה.

נושא היחידה : ליווי במהלך השנה לתכנית להתפתחות אישית ומעורבות חברתית

- כבוד האדם והמשפחה.
- צדק חברתי וערכות הדדיות.

תוך אישי: מודעות עצמית, הכוונה עצמית.
בין אישי: מודעות חברתית, התנהלות חברתית

1. פיתוח נקודות מבט מגוונות
2. הכרת השונה
3. עידוד מעורבות חברתית

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

שיהיה לנו בהצלחה!

שיעור 1

תקציר: בשיעור זה נגדיר מדדי הצלחה אישיים בתכנית התפתחות אישית ומעורבות חברתית. מדדי ההצלחה מסייעים ליצירת מכוונות בעשייה ולהעצמה אישית. פעילות זו אינה מיועדת לסוף השנה. חשוב להציב מדדים להצלחה כבר בתחילת שנת הפעילות ובמהלכה.

פתיחה:

המנחה יערוך סבב:

מהי הצלחה בעיניך? המשתתפים יענו על השאלה.

חלק מהתשובות יהיו עקרוניות-הגדרות שונות למילה הצלחה ("כשאתה רוצה משהו ומשיג אותו") וחלקן יהיו אישיות, בני הנוער ינקבו במשהו שבעיניהם מציין הצלחה ("הרבה כסף", "אהבה")

המנחה יקרין למשתתפים את הסרטון על [ד"ר רדמונד באולימפיאדת 1992](#) ושאל:

- האם לדעתכם הסרטון מבטא סיפור של הצלחה או כישלון? מדוע?
- בתכנית להתפתחות אישית ומעורבות חברתית, כיצד תדעו שהצלחתם?

פתיחה

גוף - מהלך

סיכום

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

שיהיה לנו בהצלחה!

שיעור 1

מהלך הפעילות

1. המנחה יאמר לתלמידים שהם מועמדים לקבל תעודת הצטיינות על פועלם במסגרת התכנית להתפתחות אישית ולמעורבות חברתית.
2. המנחה יחלק לכל תלמיד "תעודה" ויבקש למלא אותה:

 - מה הייתם רוצים שיהיה כתוב בתעודה?

בקבוצות

3. המנחה יחלק את המשתתפים לקבוצות של ארבעה. חברי הקבוצה ישתפו אחד את השני במה שכתבו.
4. כל קבוצה תתבקש לנסח שני מדדי הצלחה (לדוגמה: "משוב חיובי ממקבלי השירות")

דיון במליאה

- כל קבוצה תשתף במדדים שניסחה, המנחה יכתוב על לוח את כל המדדים.
- נסו לדרג את המדדים לפי חשיבות, אילו יותר חשובים ואילו פחות?
- מדוע חשוב להגדיר מדד הצלחה לפני הפעולה? במה זה תורם?
- על מה, לדעתכם, יש להקפיד כשקובעים מדד להצלחה?

פתיחה

גוף - מהלך

סיכום

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

שיהיה לנו בהצלחה!

שיעור 1

תעודת הערכה במעורבות חברתית

לתלמיד/ה _____ לשנת הלימודים ____

תחומי הפעילות

במסגרת הפעילות, התלמיד/ה: (ציינו מה עשיתם, למי זה עזר, במה זה עזר)

מה חושבים עליך מקבלי השירות?

מה עיקר התרומה בהתנסות שבחרת?

במה תרמה הפעילות לעצמך?

מה חושבים על פעילותך המחנך / הרכז / התלמידים?

פתיחה

גוף - מהלך

סיכום

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

שיהיה לנו בהצלחה!

שיעור 1

סיכום

בפעילות זו העלנו מדדים אפשריים להצלחה בתכנית התפתחות אישית ומעורבות חברתית. מדדים אלו יסייעו לנו במיקוד הכוחות וההשקעה לקראת הדברים שחשוב לנו להשיג במסגרת התכנית.

לסיכום, המנחה יקריא או יקרין את הציטוט של מרווה קולינס:

"הצלחה לא באה אליך - אתה הולך אליה."

וישאל:

- לדעתכם, כיצד הציטוט מתקשר לדברים שעלו במהלך הפעילות?
- המנחה יבקש מכל משתתף לכתוב לעצמו 2-3 מדדים אשר בעזרתם הוא רוצה לבחון את מידת הצלחתו בתכנית להתפתחות אישית ומעורבות חברתית.
- את המדדים האלו התלמיד ישמור לעצמו או יתלה במקום בולט, ולקראת סיום השנה יבחן את הצלחתו דרכם.
- אפשרות נוספת היא שהמנחה/המורה/המחנך ישמור את המדדים של כולם ויחלק באופן משותף בפעילות לקראת סיום השנה.

פתיחה

גוף - מהלך

סיכום

"הצלחה לא באה אליך -
אתה הולך אליה."

מרווה קולינס

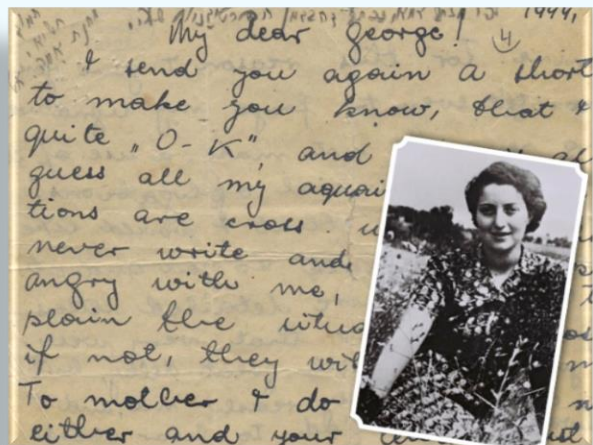

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

קול קרא והלכתי

שיעור 2

תקציר:

בפעילות זו נמשיג ערכים העולים במהלך ההתנסות המעשית בתכנית להתפתחות אישית ומעורבות חברתית. נבהיר את המושגים "שליחות" ו"ייעוד" מתוך סיפורה וכתביה של הצנחנית היהודייה חנה סנש ונקשר אותם לחיי היומיום של בני הנוער.

פתיחה:

המנחה יקרין קטע מהסרטון: "[חדשות מהעבר - חנה סנש](#)" (עד דקה 3:20)

שאלה לדיון פתיחה:

- חנה סנש כתבה ביומנה "ברצוני לא לחיות סתם, אלא למלא ייעוד". לדעתכם, האם המילה/המושג "ייעוד" רלוונטיים גם לימינו? כיצד?

פתיחה

גוף - מהלך

סיכום

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

שיעור 2

קול קרא והלכתי

בדרך/ חנה סנש

קול קרא והלכתי,
הלכתי כי קרא הקול.
הלכתי לבל אפול,
אך על פרשת דרכים
סתמתי אזני בלובן הקר
ובכיתי כי אבדתי דבר.

מהלך הפעילות

המנחה יחלק לכל זוג משתתפים את השיר "בדרך" של חנה סנש ואת השאלות הנלוות
כל זוג ימלא את הדף

במליאה

המנחה יקרין ויקרא את הקטעים מתוך היומן של חנה סנש, ויערוך דיון במליאה:

- מהו הקול שקרא לחנה סנש? האם הוא רלוונטי לימינו? (תחושת השליחות, הרצון להיות משמעותית, שייכות לעם ולחברה, השאיפה לחיים ערכיים, חוליה בשרשרת הדורות)
- סיפורה של חנה סנש הוא דוגמה לבחירה במעשה של שליחות ושל נתינה למען הכלל. אילו אתגרים נלווים לבחירה זו? (מה אנחנו "מאבדים" בדרך?)
- האם במסגרת התכנית להתפתחות אישית ומעורבות חברתית אתם חווים תודעה של שליחות או מרגישים ייעוד? שתפו.
- אילו "קולות" מנחים אתכם? האם הבחירות של חנה סנש ושל דומים לה הן מקור של השראה עבורכם?

פתיחה

גוף - מהלך

סיכום

כל הקטעים מתוך יומנה של חנה סנש.

היומן המרתק נמצא באתר העמותה

להנצחת חנה סנש ומורשתה:

<http://www.hannahsenesh.org.il/Sc.asp?ID=679&S=21>

נס ציונה, 1941

"שתי דרכים עומדות לפני – לחפש את אושרי הפרטי ולהעלים עין מהשגיאות אשר מסביבי או להשקיע כוחות במלחמה הורסת וקשה בעד דברים שהם טובים ונכונים בעיניי."

על תחושת המשמעות

בודפשט, 1938

"השתניתי לגמרי וכה טוב לי ככה. האמונה נחוצה מאוד לאדם וחשוב שתהיה לו הרגשה שחיו אינם מיותרים, אינם חולפים לריק, שהוא ממלא תפקיד.."

על פרשת דרכים

נהלל, 1940

"לרגע שאלתי את עצמי את השאלה: האם לא הייתה זו רומנטיקה טיפשית, נגד האינסטינקט, לעזוב את החיים הקלים ולבחור בחיים של עבודה קשה?"

על בחירה אישית

נהלל, 1940

רק האם בחרתי בדרך הטובה, אני חושבת שכן. אני חושבת שלא אהיה פועלת פשוטה, יש לי רצון לחפש את האפשרויות להיטיב, לגדול, לעזור, ואני מקווה שאולי תהיה לי גם יכולת לכך.

בודפשט 27.10.1938

"השתניתי לגמרי וכה טוב לי ככה. האמונה
נחוצה מאוד לאדם וחשוב שתהיה לו
הרגשה שחיי אינם מיותרים, אינם חולפים
לריק, שהוא ממלא תפקיד.."

מהו הקול הקורא?

מהי הדרך? לאן
היא מובילה?

בדרך/ חנה סנש
קול קרא והלכתי,
הלכתי כי קרא הקול.
הלכתי לבל אפול,
אך על פֶּרֶשֶׁת דְּרָכִים
סַתְמַתִּי אֶזְנִי בְּלוֹבֵן הַקָּר
וּבְכִיתִי כִּי אֶבְדָּתִי דָּבָר.

מהי פרשת
הדרכים?

מה הדבר שאבד,
לדעתכם?

חנה סנש נולדה בהונגריה ב-1921
ועלתה לארץ בגיל 18. כעבור חמש
שנים, עם הגעת הידיעות על
המתחולל באירופה, יצאה לשליחות
וצנחה ביוגוסלביה. היא נתפסה
בהונגריה, ולאחר חודשי עינויים
הוצאה להורג והיא בת 23.

כל קטעי השירים והיומן באדיבות משפחת סנש

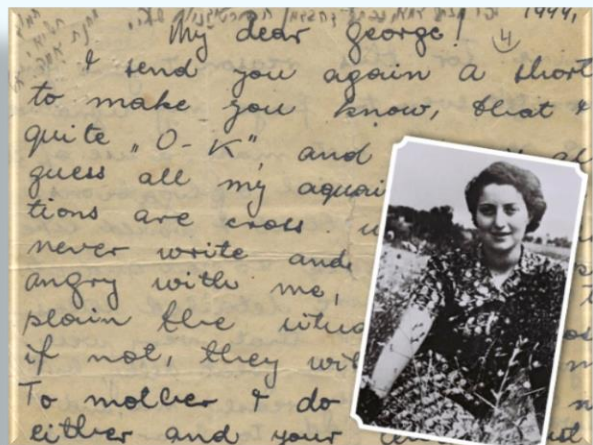

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

קול קרא והלכתי

שיעור 2

סיכום

בפעילות זו נחשפנו למושגים "שליחות" ו"ייעוד" דרך סיפורה של חנה סנש. המציאות של היום שונה מאד מהמציאות בה פעלה סנש, אך גם היום יש כוח רב למשמעות שהאדם יוצק לתוך חייו, בבואו לממש את הייעוד שלו ובשליחותו למען החברה. בתכנית להתפתחות אישית ומעורבות חברתית עוסקים בנתינה ותרומה לאחר, אך חשוב לבחון ולהעמיק בערכים העומדים בבסיס עשייה זו.

פתיחה

גוף - מהלך

סיכום

לסיכום

- המנחה יקרין את דבריו של הרב סולובייצ'יק [האדם נברא בתור שליח](#) ושאל את המשתתפים כיצד הדברים מתחברים למה שלמדו במהלך הפעילות.
- המנחה יבקש מכל משתתף לרשום לעצמו מספר מילים על הייעוד או על השליחות שהוא חווה. במסגרת התכנית או בחייו באופן כללי.

המנחה ישאל

- האם מישהו מעוניין לשתף במה שכתב?
- האם למדתם על עצמיכם ו/או על חבריכם משהו חדש במהלך הפעילות?

"האדם נברא בתור שליח. עצם היצירה, הלידה, מכילה בתוכה בהכרח את דבר מינוי השליחות..."

את העובדה שמישהו חי בזמן מסוים, בתקופה מיוחדת ובמקום מוגדר, ולא נולד בתקופה אחרת ובנסיבות אחרות, נוכל להבין אך ורק אם נקבל את עצם הרעיון בדבר שליחותו של האדם. ההשגחה יודעת היכן וכיצד יכול הפרט היחיד על חסרונותיו וכוחות הנפש האצורים בו, לקיים את שליחותו, באילו נסיבות ותנאים ובאיזו חברה יהא בכוחו של אדם למלא את שליחותו...

שליחותו של הקב"ה לאדם היא בבחינת דבר שאינו קצוב בזמן- היא שליחות מתמדת. מזמן לזמן מקבל האדם תפקידים ומעשים חדשים. זוהי שליחות לכל החיים, והיא מסתיימת עם המוות"

(הרב יוסף דב הלוי סולובייצ'יק, בספר ימי זיכרון)

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

התמודדות עם אתגרים

שיעור 3

תקציר: בפעילות זו נדון באחת המיומנויות התומכות בתכנית התפתחות אישית ומעורבות חברתית - התמודדות עם אתגרים. באמצעות הספר "גדר, כבשה ואיש עם בעיה" מאת יעל בירן, נעלה סוגי התמודדות שונים ונבחן כיצד אנו מתמודדים כשיש קושי או אתגר וכיצד היינו רוצים להתמודד. בעזרת הדיון הקבוצתי נבחין בשונות בין אנשים וכיצד שונות זו מסייעת להתמודדות קבוצתית ולעזרה במצבים בעייתיים.

פתיחה

המנחה ישמיע למשתתפים את השיר "[אלוף העולם](#)" של חנן בן ארי

שאלות לדיון פתיחה

- בשיר "אלוף העולם", המחבר מציג דרכים שונות להתמודדות עם אתגרים, נסו להיזכר בכמה שיותר מתוך השיר (להדחיק, לאהוב, לא להיות, להתעלם מבעיות, ליפול ולקום, לנסות שוב ושוב, להצדיק, לפצות, להתנצל, לרצות, לחשוף, להתנסות).
- אילו דרכים נוספות להתמודדות עם אתגרים אתם מכירים?

פתיחה

גוף - מהלך

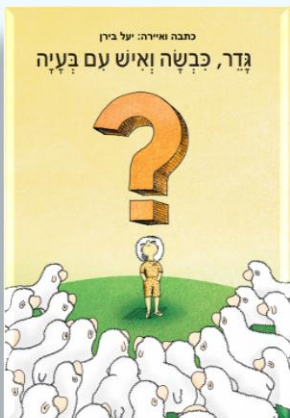
סיכום

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

התמודדות עם אתגרים

שיעור 3

מהלך הפעילות

לפעילות זו יש להצטייד בספר ובתמונות מתוך הספר "גדר, כבשה ואיש עם בעיה" מאת יעל בירן. אפשר להשתמש [במצגת עם הסיפור](#). מומלץ להכין מראש תמונות של הכבשים השונות.

1. המנחה יתחיל לקרוא את הסיפור. עד "כך שבעצם היו לו שתי בעיות" (דקה 0:13 במצגת).
2. המנחה יבקש מכל משתתף לחשוב על בעיה או אתגר שהוא מתמודד איתו במסגרת ההתנסות המעשית בתכנית להתפתחות אישית ולמעורבות חברתית.
3. המנחה ימשיך לקרוא את הסיפור עד "לפעמים יש דרך ממש פשוטה" (דקה 2:57 במצגת) בזמן קריאת הסיפור, אפשר לפזר או לתלות תמונות של כל הכבשים.
4. המנחה יבקש מכל משתתף לבחור כבשה המייצגת את האופן שבו הוא התמודד, או מתמודד עם אתגרים ובעיות.

בקבוצות

5. המנחה יחלק לקבוצות של 4-5 משתתפים, כל אחד יספר לחברי הקבוצה על הכבשה שבחר ואיזה אופן התמודדות האזור מייצג.
6. המנחה יבקש מכל משתתף לבחור כבשה המייצגת את האופן שבו הוא **היה רוצה** להתמודד עם אתגרים ועם בעיות. המשתתפים יספרו בקבוצות באיזו כבשה בחרו, איזו דרך היא מייצגת לדעתם ומדוע בחרו בה.

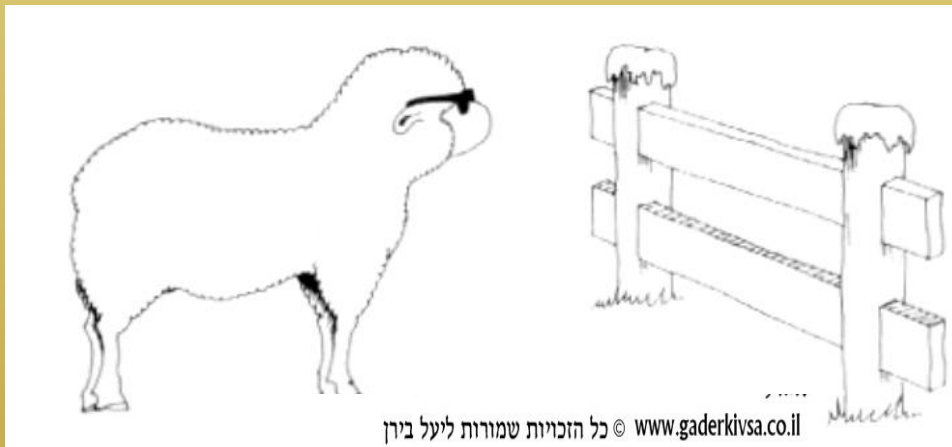
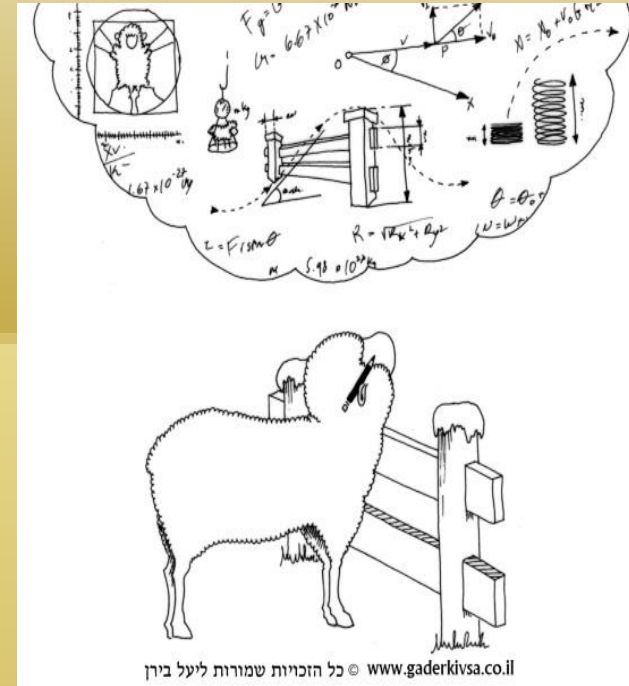
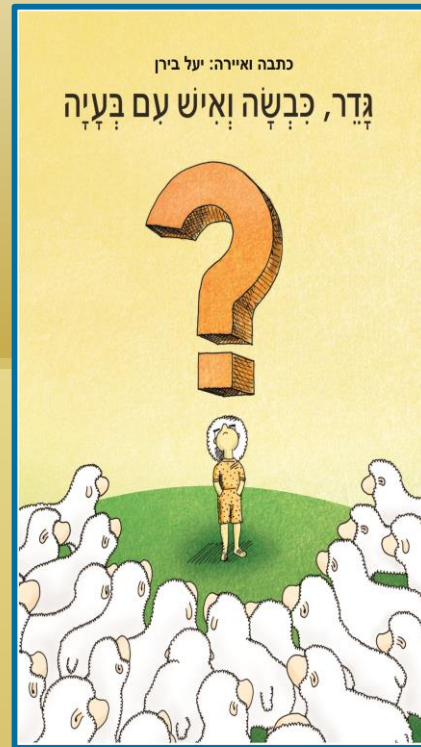
במליאה

7. המנחה ישאל אם מישהו רוצה לשתף באתגר שהוא חשב עליו מההתנסות המעשית ובאיזו דרך הוא היה רוצה להתמודד, מתוך הדיונים שנערכו בקבוצות.
8. המנחה יסיים את קריאת הספר.

פתיחה

גוף - מהלך

סיכום

תיק תכניות לימודים - יחידות הוראה

התמודדות עם אתגרים

שיעור 3

בפעילות זו העלינו דרכים שונות להתמודדות עם אתגרים. בחנו אתגרים ובעיות מתוך ההתנסות המעשית וכיצד אנו מתמודדים עמם וכיצד היינו רוצים להתמודד בעתיד. גילינו שיש דרכים שונות ומגוונות להתמודד עם קשיים ועם אתגרים, הדרכים משתנות בהתאם לאתגרים השונים ולנטיות הטבעיות של כל אחד. אנו יכולים ללמוד מחברינו דרכים שונות להתמודדות עם בעיות ולהבחין אצלנו במאפייני התמודדות.

לסיכום, אפשר להקרין את סרטון המוטיבציה: "אף פעם אל תתייאש" ולהראות כיצד התמודדות נכונה עם כישלונות יכולה להוביל להצלחה.

שאלות לסיכום

1. האם למדתם משהו חדש על עצמכם או על חבריכם במהלך הפעילות?
2. כיצד תיישמו את הדברים שעלו בפעילות במסגרת התכנית להתפתחות אישית ולמעורבות חברתית?

פתיחה

גוף - מהלך

סיכום